

Nr. 17.

Warszawa, dn. 1 września 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 710.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Giełda metalowa w Londynie. — Wiadomości związkowe. — Wiadomości z zagranicy.

Giełda metalowa w Londynie

„Kurier Warszawski“ zamieścił ciekawą korespondencję z Londynu, którą ze względu na treść podajemy w obszernym streszczeniu.

Jednym z paradoksów żywo dyskutowanych w City londyńskiej jest trwająca już blisko od roku zniżka cen metali. Mimo ograniczenia produkcji, mimo olbrzymie zbrojenia niemal wszystkich państw świata, ceny metali uparcie zniżkują. Na giełdzie w d. 15 b. m. cyna spadła o 10 szylingów do £ 193.2.6, miedź o 7 szyl. 6 pensów do £ 40.4.4, ołów tylko i cynk utrzymywały swą i tak niską cenę, pierwszy £ 14.6.10, drugi £ 13.11.10 — wszystko za tony metryczne.

Giełda metalowa w Londynie otwarta w roku 1881, mimo, że jest największym rynkiem świata na wspomniane cztery główne metale, której obroty w roku 1937 wynosiły około £ 80.000.000, kryje się w zauku przy Whittinton Avenue, tuż przy Leadenhall Street. Tranzakcje na tej giełdzie odbywają się w „kole“ (Ring), które skonstruowane jest z czterech kolistych ław, mieszczących 10 numerowanych miejsc każda. Te czterdzieści miejsc są zarezerwowane dla przedstawicieli 40 firm, będących „członkami koła“, które mają wyłączne prawo dokonywania tranzakcji na tej giełdzie. Firm, handlujących metalami, jest ponad sto, jednak wszystkie tranzakcje muszą być zawierane za pośrednictwem jednego z członków koła. Przy osobnym stoliku, poza kołem, siedzi sekretarz giełdy, który w godzinach pozagiełdowych chętnie udziela wszelkich informacji przyjezdnym kupcom zagranicznym.

Jedyna w swoim rodzaju jest metoda pracy giełdy metalowej. Codziennie w południe członkowie koła zasiadają na swoich miejscach. Za każdym z nich stoi urzędnik jego firmy, który notuje wszystkie tranzakcje pryncypała i przedstawiciela innych firm, którzy kupują, lub sprzedają za pośrednictwem danego

członka koła. Punktualnie o g. 12 w południe sekretarz umieszcza na swoim biurku wywieszkę z napisem „miedź“ i ogłasza: „Miedź, panowie, miedź“. Na ten sygnał członkowie koła, którzy od klientów swych z całego świata otrzymali zlecenia, zaczynają łagodnie wykrzykiwać oferty kupna, lub sprzedaży tego metalu. Trwa to tylko 10 minut i na odgłos dzwonka sekretarz zmienia wywieszkę na swoim biurku i ogłasza: „Cyna, panowie, cyna“. I znowu 10 minut poświęconych jest całkowicie tranzakcjom w tym metalu. Następuje przerwa 10-minutowa, a po przerwie powtarza się ten sam ceremoniał: 10 minut miedź, 10 minut cyna i dopiero potem przechodzi 10 minut na ołów i 10 minut na cynk, a każdą zmianę zapowiada dzwonek i ogłasza sekretarz.

Sesja oficjalna kończy się punktualnie o godzinie 1.25. Ostatnie pięć minut przeznaczonych jest na srebro, które na giełdzie metalowej jest kopciuszkim, ponieważ główne tranzakcje dokonują się na rynku kruszcowym w domu Rotschildów, przy St. Swithinis Lane. Po południu, od g. 3.45 — 4.15 odbywa się sesja „nieoficjalna“. Przed jej zakończeniem, przez ostatnie pięć minut, można zawierać tranzakcje na wszystkie metale jednocześnie.

Z chwilą ukończenia sesji oficjalnej trzech gentlemani, którzy skwapliwie notowali końcowe tranzakcje każdego metalu, przechodzi do sąsiedniego pokoju. Stanowią oni t. zw. „Fixing Committee“, każdy, złożony z trzech członków, mianowanych na miesiąc, których zadaniem jest ustalanie oficjalnych cen na podstawie ostatniej dokonanej tranzakcji. Funkcja ta jest może najważniejszą czynnością londyńskiej giełdy metalowej, gdyż „ceny zamknięcia giełdy“ są podstawą kontraktów na kupno i sprzedaż metali na całym świecie, a w szczególności są podstawą zakupów rud w kopalniach.

Poza tym swoim światowym znaczeniem, ceny zamknięcia odgrywają również ważną rolę w wewnętrznych operacjach giełdowych. Kupiec, który nabył np. 125 ton cyny w drobnych partiach od wielu brokerów i po różnych cenach w ciągu dnia, może sobie zaoszczędzić kłopotu odbierania metalu od tych różnych firm, u których go kupił. Całe 125 ton dostarczy mu jedna firma po cenie oficjalnej „zamknięcia“ w danym dniu. Pozostanie mu jedynie rozliczyć się z tymi firmami, od których nabył partie cyny po różnych cenach i wyrównać różnicę między tymi cenami a oficjalną ceną zamknięcia.

Kontrakty giełdowe dotyczą „standardowej“ cyny, czy też „standardowej“ miedzi. Cyna standardowa określana jest jako metal „o dobrym gatunku handlowym, nie mniejszej próby, jak 99¾%, który musi być złożony w jednym z uznanych przez giełdę składów w Londynie, Liverpoolu, lub Swansea. Dostarczana cyna jest zwykle „rafinowana w Anglii“. Gatunek cyny „common“ (zwykłej) w sztabach o zawartości

co najmniej 99 procent czystej cyny, przyjmowany jest po cenie kontraktowej cyny standardowej z potrąceniem £ 5 na tonie. Za lepsze gatunki, jak „Banca“, „Billiton“ lub „Malay'a“ nabywcy chętnie płacą premię ponad cenę kontraktową. Kontrakty zawiera się na miedź w jednostkach po 25 ton, na cynę w jednostkach po 5 ton.

Giełda metalowa nie ma wyznaczonego z góry dnia zamykania rachunków („settling day“). Kontrakty z dostawą terminową likwidowane są w dniu płatności, w nich przewidzianym. Można jednak kontrakty prolongować za opłatą „contango“ i można kupić, lub sprzedawać po cenie, z dostawą w przyszłym terminie (future delivery).

Obroty giełdy londyńskiej są olbrzymie. W roku 1937 obroty giełdy oficjalnej wynosiły: miedzią 508.500 ton, ołowiem 341.900 ton, cynkiem 407.850 ton i cyną 75.130 ton. Na sesjach nieoficjalnych: miedzią 202.875 ton, ołowiu 140.100 ton, cynku 186.850 ton i cyny 26.810 ton.

Wiadomości związkowe

Spis Wyrobów Przemysłu Odlewniczego

Nakładem Grupy Odlewni przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych został wydany pierwszy „Spis Wyrobów Przemysłu Odlewniczego, zrzeszonego w Grupie Odlewni“.

Spis opracowany został z uwzględnieniem podziału na grupy artykułów odlewniczych, w ramach których znalazły miejsce poszczególne wyroby danej grupy. Cały materiał podzielony został na 141 grup artykułów.

Poza tym wydawnictwo zawiera spis członków Grupy Odlewni wraz z adresami.

Wszelkich informacji w sprawie spisu oraz wiadomości uzupełniających, udziela Sekretariat Grupy Odlewni przy P. Z. P. M. (Marszałkowska 140, telefon 5.86-06).

Sprostowanie

W Nr. 15 „Przemysłu Metalowego“ z dn. 1 sierpnia r. b. w notatce p. t. „Z Grupy Odlewni“ mylnie wydrukowano dwie normy P.K.N. a mianowicie:

Łopatki formierskie gładziki — wydrukowano — Nr. 2947 — winno być — 2941.

Gładziki półokrągłe — wydrukowano Nr. 2675 — winno być — 2676.

Z Komisji Bezpieczeństwa Pracy P. Z. P. M.

Jako dodatek do numeru 16 „Przemysłu Metalowego“ została rozesłana do wszystkich członków Związku, ze względów technicznych pod oddzielną opaską, specjalna broszura, wydana przez wydawnictwo „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy“ p. t. „Bezpieczeństwo i Higiena Spawacza“.

Nowy dyrektor Lilpopa

P. inż. Zygmunt Rytel, b. nac. dyrektor Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki objął stanowisko dyrektora i członka Zarządu Tow. Ake. Lilpop, Rau i Loewenstein.

Nowy dyrektor Stow. Mechaników

Naczelnym Dyrektorem Stow. Mechaników Polskich z Ameryki S. A. został inż. Janusz Bauriski, b. dyr. oddziału f. H. Cegielski S. A. w Rzeszowie.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego

Na tle przepisów art. 112 rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, Sąd Najwyższy wypowiedział m. in. następujące opinie prawne:

1) „Pracownik, który nie został przez pracodawcę zgłoszony do ubezpieczenia, nie jest obowiązany, przed wniesieniem pozwu przeciwko pracodawcy o odszkodowanie, zgłosić wpierw roszczenie o świadczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych“.

(Z orzeczenia Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z dnia 15.III.1938 r. L. C. II. 2374/37).

2) „Zaniebdanie ustawowego obowiązku zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia, choćby za jego wiedzą lub zgodą, uzasadnia wyłączną odpowiedzialność pracodawcy za szkodę pracownika“.

(Z orzeczenia Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z dnia 19.I.1938 r. L. C. II. 1938/37).

(Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 106, poz. 911).

Karalność strajków okupacyjnych

Sąd Najwyższy uznał, iż strajk polega jedynie i wyłącznie na zbiorowym zaprzestaniu pracy i nie ma nic wspólnego z okupacją cudzej własności. Okupacja jest aktem bezprawnym, przemocą, przez prawo zabronioną. Jednostki, lub grupy pracowników okupujących, a więc bezprawnie zajmujących cudzą własność w celu zmuszenia tą drogą właściciela przedsiębiorstwa do działania wbrew woli, dopuszczają się przestępstwa, przewidzianego w art. 251 k. k.

Przemoc w rozumieniu art. 251 k. k. przedstawia się, jako przymus fizyczny, paraliżujący swobodę woli pokrzywdzonego, zarówno wtedy, gdy skierowany jest bezpośrednio przeciw jego osobie, jak i prze-

ciw jego rzeczy, jeśli tą drogą godzi pośrednio w osobę pokrzywdzonego, wywierając na jego psychikę wpływ tak silny, że zniewoli go do poddania się woli sprawcom przemocy.

Po rozwiązaniu umowy o pracę, w myśl rozporządzenia P. Prezydenta, pracownicy fizyczni tracą charakter robotników w danym przedsiębiorstwie i nie mają prawa przebywać w pomieszczeniach dawnego pryncypała wbrew zakazowi zarządców. Gdyby przemocą zajęli lokale fabryki i wbrew woli kierowników działali w zamiarze wymuszenia za pośrednictwem takiej przemocy podwyżkę płac, odpowiadają z art. 251 k. k. Natomiast bezprawne nieopuszczenie lokali i pomieszczeń, również nie mające nic wspólnego ze strajkiem, czyli w prawie dozwolonym, zbiorowym zaprzestaniem pracy — stanowi przestępstwo z art. 252 k. k. (samowolne wdarcie się).

Wskaźnik produkcji przemysłowej

W związku z ogłoszeniem nowego wskaźnika produkcji przemysłowej, Instytut badania koniunktury gospodarczych i cen podaje wyjaśnienia uzupełniające, które zamieszczamy w streszczeniu.

Przy ocenie wskaźników należy zawsze odróżniać metodę statystyczną zastosowaną przy obliczaniu, oraz podstawowy materiał statystyczny, na którym obliczenia są oparte. Co do metod obliczeń, bogata już dziś nauka o wskaźnikach, daje zupełnie jednoznaczne wykazania, jaką metodę w poszczególnym wypadku należy zastosować. Nie ma tu wielkiego pola na dowolność. Zresztą różnice w poszczególnych metodach są niewielkie i zastosowanie tej lub innej metody może tylko stosunkowo nieznacznie zaważyć na wynikach. Metody, przyjęte przez Instytut do obliczeń nowego wskaźnika, opracował dr. J. Wiśniewski, docent Szkoły Głównej Handlowej, którego osoba gwarantuje wysoki poziom naukowy.

Decydujące znaczenie dla tego, czy dany wskaźnik jest prawdziwy, czy też nie, ma surowy materiał statystyczny, na którym się dany wskaźnik opiera. W zasadzie obliczenia wskaźników produkcji powinny się opierać na bezpośrednich danych o produkcji. W rzeczywistości jednak w wielu krajach ze względu na to, że brak danych o bezpośredniej produkcji, przy konstrukcji wskaźników korzysta się z danych zastępczych, jak np. dane o przywozie surowców, czy zatrudnienia, zwłaszcza w dłuższych okresach czasu, mogą mieć inne nasilenie, aniżeli właściwy przebieg produkcji.

W Polsce dotychczasowy wskaźnik, z braku bezpośrednich danych o produkcji, opierał się w znacznej części na danych o zatrudnieniu traktowanych jako namiastka właściwych liczb produkcji, namiastka, jak się okazało, niezbyt udana.

Obecnie nowy wskaźnik oparty na bezpośrednich liczbach produkcji, a więc na materiale, jedynie do tego celu właściwym, co umożliwione jest przez usprawnienie i zaktualizowanie statystyki przemysłowej przez Główny Urząd Statystyczny.

Wysoki poziom nowego wskaźnika straci znaczenie na swej wymowie, jeżeli porównamy go ze wzrostem ludności. Od r. 1928 ludność Polski wzrosła o 15%, wskaźnik produkcji o 20%. A więc na głowę ludności nowy wskaźnik jest tylko nieznacznie wyższy, aniżeli w r. 1928. Również, jeżeli wziąć na uwagę,

że w latach ostatnich silny wzrost produkcji był głównie związany z inwestycjami publicznymi, brak widocznych oznak silniejszego podniesienia się stopy życiowej jest zrozumiałe i bynajmniej nie przemawia przeciwko nowemu wskaźnikowi.

Hutnictwo żelazne w lipcu r. b.

Wytwórczość hut żelaznych w lipcu przedstawiała się w porównaniu z czerwcem r. b., według danych Związku Polskich Hut Żelaznych, jak następuje (w tonach, w nawiasach dane za czerwiec): surówka 72.198 (68.061), stal 121.367 (118.260), wyroby walcowane 90.427 (88.740); największy więc wzrost wykazuje produkcja surówki, bo 6,08 proc., następnie produkcja stali o 2,63 proc. i produkcja wyrobów walcowanych o 1,9 proc. Zwiększył się równocześnie zbyt wyrobów żelaznych w kraju o 10,64 proc., natomiast wywóz zmniejszył się o 35,23 proc.

W lipcu huty żelazne otrzymały za pośrednictwem Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zamówienia krajowe na wyroby żelazne w ilości 58.482 ton wobec 39.205 ton w czerwcu r. b. czyli o 19.277 ton więcej. Z powyższej liczby przypadło w lipcu r. b. na zamówienia prywatne 49.645 ton, rządowe 7.939 ton, i samorządowe 898 ton.

Eksport wyrobów walcowanych w lipcu r. b. wynosił 13.864 t. wobec 22.268 w czerwcu r. b., wykazując tym samym spadek o 37,74 proc. Wywóz rur stalowych w lipcu wynosił 1.748 ton wobec 1.699 ton w mies. ub., wykazując wzrost o 2,88 proc.

Maszyny dla nowej elektrowni w C. O. P.

Zamówione we Francji maszyny dla nowobudowanej się elektrowni na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego w Nisku, sprowadzone zostaną już we wrześniu b. r.

Jak wiadomo, budowa elektrowni w Nisku finansowana jest ze specjalnej pożyczki francuskiej.

Stosunki handlowe z Niemcami

Z godziną 12-ą w nocy z 31 sierpnia na 1 września r. b. wchodzi w życie postanowienia podpisanych 1 lipca r. b. układów gospodarczych polsko-niemieckich (ogłoszonych w Dzienniku Ustaw R. P. z dnia 26 sierpnia b. r.).

Z tą chwilą obrót towarowy (zarówno eksport jak i import) pomiędzy Polską i terytorium byłej Austrii podlegać będzie zasadom dotychczas obowiązującym w obrocie towarowym polsko-niemieckim i wymagać będzie dla każdej przesyłki świadectw rozrachunkowych, wydawanych w ramach ustalonych kontyngentów przez Polski Instytut Rozrachunkowy, jego delegatów przy izbach przemysłowo-handlowych, względnie upoważnione do tego organizacje branżowe.

Przemysł elektrotechniczny w I-szym półroczu r. b.

W zeszytcie 23 „Wiadomości Statystycznych“ ogłoszono dane, dotyczące produkcji wyrobów przemysłu elektrotechnicznego w I-ym półroczu r. bież., w porównaniu z takim okresem roku ubiegłego. Przedstawiała się ona następująco:

	styczeń — czerwiec		+Wzrost — spadek
	1937 r.	1938 r.	
Maszyny elektryczne . . .	t 685	1154	+ 68%
	1000 zł 4141	6110	+ 48%
Przetwornice	t 20		
	1000 zł 164		
Transformatory	t 495	402	- 19%
	1000 zł 2046	2667	+ 30%
Akumulatory i części . . .	t 755	788	+ 4%
	1000 zł 2595	2339	- 10%
Ogniwa i części	t 593	934	+ 58%
	1000 zł 1576	2312	+ 47%
Urządzenia rozdzielcze . .	t 70	88	+ 26%
	1000 zł 459	665	+ 45%
Skrzynki przyłączowe . . .	t 124	181	+ 46%
	1000 zł 715	1543	+ 116%
Wyłączniki olejowe	t 145	82	- 43%
	1000 zł 975	716	- 27%
Bezpieczniki, dr. armatury rozdzielcze i instalac. .	t 486	668	+ 38%
	1000 zł 3570	4845	+ 36%
Liczniki energii elektr. . .	t 79	126	+ 60%
	1000 zł 1215	1827	+ 50%
Rury izolac. i części	t 527	427	- 19%
	1000 zł 595	472	- 21%
Przyrządy elektryczne do- mowego użytku	t 191	262	+ 37%
	1000 zł 1214	1381	+ 14%
Przyrządy elektromedyczne	t 10	70	- 30%
	1000 zł 203	118	- 42%
Aparaty telefoniczne i cen- tralki	t 41	84	+ 105%
	1000 zł 919	2120	+ 131%
Sprzęt pomocniczy i części zapasowe	t 39	61	+ 57%
	1000 zł 414	770	+ 86%
Przewodniki gołe	t 2920	2487	- 15%
	1000 zł 6470	4717	- 27%
Przewodniki izolowane nie- obolwione	t 1398	1608	+ 15%
	1000 zł 5512	7262	+ 32%
Przewodniki obolwione . .	t 3764	4058	+ 8%
	1000 zł 1565	13009	+ 12%
Świeczniki (lampy) różne .	1000 szt 111	167	+ 50%
	1000 zł 1382	1775	+ 28%
Żarówki elektr. normalne .	1000 szt 5804	6228	+ 7%
	1000 zł 5682	5945	+ 5%
Żarówki karzelkowe	1000 szt 2264	2181	- 4%
	1000 zł 355	348	- 2%

Ogółem produkcja przemysłu elektrotechnicznego wyniosła w I-ym półroczu r. bież. 13417 ton, wartości 60.941.000 złotych, a w roku 1937 w pierwszych 6 miesiącach — 12.343 tony, wartości 51.767.000 zło-

tych; wzrost wagowy stanowi zatem 8,7%, a wartościowy 17,7%. (W produkcji ilościowej w tonach nie zostały uwzględnione pozycje: świeczników i żarówek, gdyż są one podawane w tysiącach sztuk, natomiast w sumie produkcji w tysiącach złotych mieszczą się obie wymienione pozycje). Przypomnieć trzeba, że wzrost produkcji przemysłu elektrotechnicznego w roku 1937 w stosunku do roku 1936 wyniósł: ilościowo 29%, a wartościowo 34%.

Poszczególne artykuły tego przemysłu wykazują duże odchylenia zarówno na plus jak i na minus. Znaczniejszy wzrost produkcji w stosunku do roku zeszłego wykazały: (patrz tabelka %) maszyny elektryczne, ogniwa, urządzenia rozdzielcze, skrzynki przyłączowe, bezpieczniki i armatura, aparaty telefoniczne i centralki, liczniki energii elektrycznej, przyrządy elektryczne domowego użytku, sprzęt pomocniczy oraz świeczniki.

Natomiast wyraźny spadek produkcji nastąpił w działach: wyłączników olejowych, rur izolacyjnych, przyrządów elektromedycznych i przewodników gołych. (G.).

Cement ogniotrwały produkcji krajowej

Firma „Przemysł Chemo-Techniczny“ sp. z o. o. w Warszawie, ul. Chłodna 44 podjęła produkcję ogniotrwałego cementu, sporządzonego z materiałów krajowych. Cement ten może być używany jako wyprawa i zaprawa do ścian i sklepień, do zalepiania pęknięć, oraz do uszczelniania pokryw, włazów i połączeń we wszelkich urządzeniach technicznych, wykonanych z cegieł krzemianowych, szamotowych i innych. Ma on być specjalnie użyteczny jako środek konserwujący w okresie pracy pieca, bez konieczności nieuruchomiania instalacji. Cena tego cementu wynosi zł. 1,60 za kg. loco stacja odbiorcza, brutto za netto. Dostawy uskuteczniane są z fabryki w Warszawie w żelaznych bębnach o zawartości 100 kg.

Wzrost obrotów handlowych ze Szwajcarią

W ciągu 6 miesięcy r. b. obroty polsko-szwajcarskie w porównaniu z odpowiednim okresem r. ub. zwiększyły się w dwójnasób. Wzrósł zarówno eksport z Polski do Szwajcarii, jak też import do Polski.

Wzrost wywozu z Polski do Szwajcarii wywołany jest silnym zwiększeniem się eksportu jęczmienia. Wzrost przywozu do Polski wyniósł głównie ze zwiększenia się przywozu maszyn i ich części w związku ze wzmożonym ruchem inwestycyjnym.

Handel z Anglią

Konsulat Generalny R. P. w Londynie, poleca firmę L. Gerald Leanse, 22 Suffolk Street, Pall Mall, London S.W. 1, która prosi o ułatwienie jej kontaktu z firmami polskimi, gdyż chciałaby zaofiarować im swe usługi jako agent zakupu przy imporcie z Anglii do Polski.

Wystawa w Pleszewie

Oddawna przygotowujące się do ważnych dla siebie dni uprzemysłowione miasto Pleszew zaludniło się i ożyło nadzwyczaj w dniu otwarcia Wystawy Przemysłowo-Rolniczej t. j. w niedzielę dnia 14 sierpnia. Wystawa ta obejmuje dział przemysłu pleszew-

skiego, choć wystawiają na niej przemysłowcy też i z innych miejscowości Polski Zachodniej, a nawet z innych dzielnic Rzeczypospolitej.

Na obszernych terenach nieczynnej fabryki konserw Braci Radomskich i parku miejskiego zostało rozmieszczone szereg stoisk, których ekspozyty tworzą całość interesującą nie tylko dla rzemieślnika, przemysłowca, rolnika i kupca lecz i dla laika.

Z firm należących do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Wystawie biorą udział firmy: Wspólnota Interesów S. A. (Huta Silesia — naczynia emaliowane), B. Samulski i S-ka, wystawiając obrabiarki do drzewa, pompy, armatury, żniwiarki, kieraty, młockarnie, pługi, lemiesz, aparaty do pędzenia i destylacji spirytusu i t. p., poza tym niezrzeszone drobne firmy: B. Sobczyński, „Globus“, Olejniczak, Jezierski A. inż. Czempiń, Wysocki Józef Ple-

szew, Szczurek Jan Poznań i wiele innych, których ekspozyty budzą powszechne uznanie dla twórczości i przedsiębiorczości polskiego przemysłowca i rzemieślnika. Również bogato obставione są stoiska regionalnej wytwórczości ludowej i innych przemysłów jak np. przemysłu drzewnego, gdzie tartaki z ordynacji Taczanów wystawiły produkcje twardych drzew, używanych na meble, posadzki i t. p. Dowcipnie zademonstrowano w tym stoisku rozwój i wzrost potężnych dębów, przez oznaczenie narastających słoików ważniejszymi datami historii Polski w chronologicznym porządku.

Ogółem na Wystawie jest około 200 stoisk, a leżący na połowie trasy Jarocin — Kalisz Pleszew zdał w tych dniach egzamin ze swojej sprawności i tężyzny gospodarczej (T.).

Wiadomości z zagranicy

Zakupy i inwestycje zagranicą.

Rumunia: 4,5 t drutu miedzianego, 5 t kabla miedzianego. Oferty do 22 września r. b.: Interprinderile Electro-Mecanice ale Municipului Timiscara.

Turcja: Autobus, 3 samochody ciężarowe. Oferty do 17 września r. b.: Warsztaty wojskowe, Ankara. 5 t stali resorowej. Oferty do 12 września r. b. jak wyżej.

46 partij rozmaitych instrumentów. Szczegóły i oferty do 14 września r. b.: Ministerstwo Obrony Kraju, Ankara.

5500 sztuk żarówek. Szczegóły i oferty do 16 września r. b. Administracja Vakif, w Istanbul. Maszyny rękodzielnicze, rozmaite. Szczegóły i oferty do 25 września r. b.: Dyrekcja Kolei państwowych, Ankara.

Urządzenie i zaopatrzenie laboratorium. Szczegóły i oferty do 19.IX. r. b.: Warsztaty wojskowe, Ankara.

40 t blachy cynkowej. Oferty do 19 września r. b. jak wyżej.

312 partij środków leczniczych. Szczegóły i oferty do 21 września r. b.: Ministerstwo Obrony Kraju, Ankara.

6 omnibusów. Oferty do 29 września r. b. Zarząd m. Burnova.

163 partij środków leczniczych, 30 partij instrumentów lekarskich. Szczegóły i oferty do 29 września r. b.: Administracja Vilajetu Ankara. Instalacje elektryczne. Kosztorys 43.296 £ tur. Plany, szczegóły i oferty: Dyrekcja młynów w Bayburt-Coruh. Termin 29 września r. b.

Aparaty miernicze, kompas, taśmy miernicze etc. Szczegóły i oferty do 15 września r. b. Dyrekcja lasów państwowych, Ankara.

1000 sztuk płaszczy skórzanych. Szczegóły i oferty do 30 września r. b.: Dyrekcja Kolei państwowych, Ankara.

Węgry: 16 t wotriolu miedzi. Oferty do 7 września r. b.: Dyrekcja Kolei Państwowych, Budapest. Instalacje i roboty elektryfikacyjne. Plany,

szczegóły i oferty do 9 września r. b. Dyrekcja Zakładów elektrycznych w Sopron.

Grecja: Instrumenty chirurgiczne. Szczegóły i oferty do 23 września r. b.: Państwowe Zakłady Zaopatrzenia, Ateny.

Portugalia: Liny stalowe i miedziane. Szczegóły i oferty do 25 września r. b.: Zarząd portu w Lisboa. Wagony dla kolejki połowej. Szczegóły i oferty do 30 września r. b.: jak wyżej.

Uruguay: 200 sztuk elektr. reflektorów etc. Szczegóły i oferty: Państwowe Zakłady elektryczne w Montevideo. Termin nie podany.

Egipt: 58,3 t blachy żelaznej. Oferty do 18 września r. b.: Dyrekcja Kolei państwowych, Kairo.

11 sztuk holowników, kultywatory, lokomobile etc. Szczegóły i oferty do 25 września r. b.: State Domains Administration, Kairo.

8 motorów. Szczegóły i oferty do 15 września r. b. State Domains Administration, Kairo.

Nowa Zelandia: Znaczne ilości transformatorów telefonicznych, etc. Szczegóły i oferty: Poste and Telegraph Department, Wellington. Terminy 3 i 4 października r. b.

4 transformatory 33.333 kVa. Oferty do 8 października r. b. Public Works Department, Wellington.

4,8 km kabla telefonicznego. Oferty do 8 października r. b. Post and Telegraph Department Wellington.

5 maszyn rękodzielniczych. Szczegóły i oferty do 20 października r. b.: Public Works Department, Wellington.

Materiały telefoniczne, rozmaite. Szczegóły i oferty: Post and Telegraph Department, Wellington. Terminy 5 i 6 października r. b.

Unja Południowo-afrykańska: Znaczne ilości obręczy żelaznych, stalowych, osie. Szczegóły i oferty do 5 października r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.

5 kotłów do lokomotyw. Szczegóły i oferty do 20 października r. b.: jak wyżej.

Maszyny do prania. Szczegóły i oferty do 30 października r. b.: Public Works Department, Pretoria.

Znaczne ilości „termosów“. Szczegóły i oferty owzorowane do 21 października r. b.: Natal Provincial Administration, Pietermaritzburg.

Unia Południowo-Afrykańska: 6 autobusów. Oferty do 25 października r. b.: Zarząd m. Durban.

Znaczne ilości żelaza płaskiego. Oferty do 22 października r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.

Znaczne ilości aparatów telefonicznych. Oferty do 1 listopada r. b.: Tender and Supplies Board, Pretoria.

Znaczne ilości blachy miedzianej dla lokomotyw. Oferty do 12 października r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.

Maszyny do obróbki drzewa. Szczegóły i oferty do 1 października r. b.: Public Works Department, Pretoria.

120 transformatorów. Szczegóły i oferty do 20 października r. b.: Zarząd m. Johannesburg.

50 t. stalowej konstrukcji. Plany i oferty do 25 października r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.

Indochiny: Maszyny rękodzielnicze. Bliższe dane: Ministerstwo Kolonij, Paryż.

Francuska Afryka wschodnia: 3 lokomotywy Diesla. Oferty do 6 października r. b.: Ministerstwo Kolonij, Paryż.

Marokko francuskie: Znaczne ilości blachy do doków pływających. Szczegóły i oferty do 27 września r. b.: Travaux Publics, Casablanca.

Indie brytyjskie: Części składowe lokomotyw i wagonów. Szczegóły i oferty do 20 października r. b.: Government Stores Purchase Committee, Bangalore.

Węgry: Postanowiona budowa naftociągu z Lispe do Budapesztu.

Indie holenderskie: Postanowiona budowa fabryki aluminium na zachodnim wybrzeżu Sumatry.

Indie brytyjskie: Rada Kolejowa postanowiła zakup materiałów kolejowych za 3 miliony £ ang.

Unia południowo-afrykańska: Zarząd m. Pretoria preliminował 250.000 £ ang. na elektryfikację.

Brazylia: Postanowiona budowa nowych linii kolejowych długości 828 km. Roboty częściowo już podjęte.

Lotwa: Dyrekcja kolei państwowych postanowiła zastąpienie dotychczasowych wagonów restauracyjnych nowymi wagonami.

Iran: Budowa linii kolejowej Teheran-Aserbeidschan jest w toku.
Zamierzona budowa linii kolejowej Kum-Anarek.

Grecja: Postanowiona budowa fabryki samochodów w Atenach.

Anglia: Na budowę spichrzów i młynów w Bristol preliminowano 150 tysięcy £.

Bulgaria: Przystąpiono do eksploatacji nowo odkrytych nader wydajnych złóż wolframu w Kasanlik.

Postanowiona budowa wysokich pieców w Krumov.

Australia: Postanowiona budowa wielkiego lotniska w Hexham. Roboty już w toku.

Jugosławia: Postanowiona budowa wysokiego pieca w Caprag (Kroacja).

Irak: Zamierzona budowa portu w Fao.

Mozambique: Radio-Klub buduje 10 kV radiową stację nadawczą.

Uganda: Budowa chłodni mięsnych w Kampala w toku.

Holandia: Król. holenderskie wysokie piece budują nową walcownię stali.

Węgry: Postanowiona budowa fabryki parafiny w Dorog.

Turcja: Ministerstwo rolnictwa zakupi 500 sztuk specjalnych rozpylaczy.

Rumunia: Dyrekcja Kolei Państwowych zakupi 1500 t profilów stalowych, rury etc.

Postanowiona budowa zakładów metalurgicznych w Galati.

Iran: Postanowiona budowa lotniska w Kum.

Włochy: Postanowiona budowa nowego centralnego dworca w Rzymie.

Postanowiona elektryfikacja linii kolejowych Rzym — Pisa oraz Mediolan — Ancona.

Indie brytyjskie: Postanowiona budowa radiowej stacji nadawczej w Baroda.

Siam: Ministerstwo robót publicznych zakupi maszyny do budowy dróg.

Holandia: Postanowiona produkcja blachy grubej w Ymuiden.

(A).

Podwyżka ceny złomu w Stanach Zj. A. P.

Z ważnością od dnia 5 sierpnia r. b. podwyższono w USA ceny złomu stalowego o 25 cents na t. Obecnie zatem cena waha się między 15,25 a 15,75 dolarów za t.

A

Alliance Aluminium Co., Bazylek.

S. A. „Alliance Aluminium Co.“ stanowiąca szczytową formację międzynarodowego kartelu aluminium uzyskała w r. 1937 czysty zysk w wysokości 439.077 fr. szw. wobec 455.386 szw. fr. uzyskanych w r. 1936. Wraz z przeniesieniem z r. 1936 osiągnął czysty zysk za r. 1937 sumy 582.204 szw. fr., z których 521.953 szw. fr. wcielono do rezerw resztę zaś 60.250 szw. fr. przeniesiono na rok bieżący. Kapitał akcyjny wspomnianej spółki wynosi obecnie 35 milj. szw. fr. Ze sprawozdania przedłożonego walnemu zebraniu akcjonariuszy wynika, że światowe zapasy aluminium spadły znacznie w roku sprawozdawczym w porównaniu ze stanem w końcu r. 1936. Zdaniem zarządu tej spółki spodziewać się należy dalszego jeszcze spadku tych zasobów. Chodzi, rzecz jasna, o aluminium surowe.

A

Nowy radiowy aparat popularny w Niemczech — Z okazji otwarcia w dn. 5 sierpnia Wystawy Radiowej w Niemczech dr. Goebbels zapowiedział wypuszczenie na rynek „małego aparatu 1938“, który umożliwi szerokim rzeszom niemieckim słuchanie radia. Aparat ten będzie kosztował zaledwie 35 marek niem. i może być spłacany w ratach po 2 marki 30. Roczna produkcja tych aparatów obliczona jest na 700.000 sztuk, z czego 100.000 w ciągu bieżącego miesiąca. (G).

Zakup taboru kolejowego przez Afrykę Południową. — Tow. „South african railways“ w ciągu najbliższych kilku lat zakupi taboru kolejowego na sumę blisko 11 milionów funtów szterlingów, z czego za ok. 3,5 miliona funtów jeszcze w 1939 roku. (G).

Nowy typ lokomotyw w Niemczech. — W ciągu 1937 roku Koleje niemieckie uruchomiły nowy typ lokomotywy aerodynamicznej dla pociągów pośpiesznych o szybkości maksymalnej 175 km./godz., opalanej węglem lub lignitem proszkowanym.

Ponieważ praktyka wykazała, że oszczędność na paliwie wynosi 15,2% zamówione zostały dalsze lokomotywy tego typu. Średni przebieg jednej lokomotywy pomiędzy dwiema rewizjami wynosi 120.000 km. do 124.000 km. (G).

Powazny wzrost eksportu motocykli w Niemczech. — W pierwszym półroczu r. b. sprzedaż motocykli na rynku wewnętrznym spadła o 8,2%, natomiast eksport wzrósł o 86,3%. (G).

Stan na rynku pracy w Niemczech. — Ilość osób, zatrudnionych w przemyśle i handlu zwiększyła się w lipcu o dalsze 165 tysięcy i osiągnęła cyfrę 20.700.000. Liczba bezrobotnych spadła w lipcu z 292 tys. do 218 tys., z czego tylko 19 tys. jest całkowicie zdolnych do pracy. Brak wykwalifikowanych robotników a nawet zwykłych rąk roboczych staje się coraz bardziej dotkliwy; w licznych wypadkach trzeba poprzestać na pracownikach niewykwalifikowanych, albo, jak to ma miejsce w przemyśle metalowym, korzystać z rąk roboczych kobiecych. (G).

Francja i Anglia udzielają kredytów Bułgarii. — Jak donosiliśmy w swoim czasie Francja i Anglia miały zamiar udzielić Bułgarii kredytów handlowych pod warunkiem, że kredyty te będą użyte na zakup towarów w tych krajach.

Umowa z Francją została podpisana przed kilkoma dniami i Bułgaria zobowiązała się udzielić zamówień we Francji w wysokości 375.000.000 franków. Dostawy te, które będą płatne w ciągu 12 lat, zostaną podzielone między ministerstwa komunikacji, robót publicznych i wojny. Aby ułatwić zwrot tego kredytu, Francja bada możliwości zwiększenia eksportu wyrobów bułgarskich do Francji.

Z drugiej strony rozważana jest obecnie kwestia kredytu handlowego w wysokości ok. 8.000.000 funtów szterlingów, który będzie wkrótce uchwalony przez Anglię. Część tej sumy zostanie użyta na zakup materiału wojennego.

Wreszcie rozpoczęte zostały obecnie rozmowy między Czechosłowacją i Bułgarią w sprawie udzielenia przez Czechosłowację kredytu w tej samej wysokości jaki przyznany został przez Francję. (G).

10 godzinny dzień pracy w Niemczech. — Zapewne na tle koniunktury zbrojeniowej przemysł niemiecki uzyskał u rządu przedłużenie czasu pracy do 10 godzin.

Bilans handlowy Niemiec. — W okresie styczeń — lipiec b. r. importowały Niemcy łącznie z Austrią produktów żywnościowych wartości 1155,9 milj. RM. (w r. 1937 — za 1133,7) oraz wyrobów przemysłowych i surowców za 1930 (1865,2) milj. RM.

Eksport osiągnął w tym okresie wartość 2880,4 milj. RM. Deficyt zatem wynosi 205,5 milj. RM.

Zastępstwo handlowe U.S.A. przenosi się z Wiednia do Bukaresztu. — Na skutek zarządzenia departamentu handlu U.S.A., zastępstwo handlowe U.S.A. na południowo-wschodnią Europę przeniesione zostanie w najbliższych dniach z dotychczasowej siedziby w Wiedniu — do Bukaresztu.

W rumuńskich kołach przemysłowo-handlowych przywiązują do tego faktu nadzieję wzmocnienia stosunków handlowych z U.S.A., zwłaszcza, że przed kilku tygodniami powołane zostało w New-Yorku oficjalne zastępstwo handlowe Rumunii.

Fuzja w rumuńskim ciężkim przemyśle. — Koncern „Reschitza — Astra“ nabył resztę akcji rumuńskiej fabryki wagonów „Unio“. Większość tych akcji była już w posiadaniu wspomnianego koncernu. Ponadto nabył także cały pakiet akcji (nominalnej wartości 12 milionów Lei) S. A. „Romloc“. Chodzi w tym wypadku o największe w Rumunii warsztaty reparacyjne lokomotyw i wagonów. A.

Spadek eksportu samochodów z Włoch. — W pierwszym półroczu r. b. wyniósł eksport samochodów z Włoch 9751 jednostek wartości 177,8 milionów Lirów wobec 17,444 jednostek wartości 378,4 milj. Lirów, wywiezionych w tym samym okresie roku ubiegłego. Spadek ilościowy wynosi zatem 45%, a pod względem wartości dosięga aż 69%. Zmniejszył się również i eksport części składowych i motorów z 79,02 milj. Lirów w r. 1937 na 43,15 milj. Lirów r. b. Jako przyczynę tak znacznego spadku eksportu podają oficjalne sfery włoskie: zanik chłonności rynków zagranicznych, pozostający w związku z załamywaniem się koniunktury. A.

Spadek eksportu rud z Jugosławii. — Wedle danych oficjalnych wyniósł w pierwszym półroczu r. b. eksport rud z Jugosławii 674.876 t wartości 410,6 milj. Dinarów. Analogiczne cyfry za taki sam okres w r. 1937 opiewają: 748.828 t wartości 502,6 milj. Dinarów. Eksport zmniejszył się zatem w r. b. w porównaniu z rokiem ubiegłym o 9,8% odnośnie ilości a 18,4% co do wartości. A.

Północne amerykańskie przedsiębiorstwa przemysłowe zakładają montownie na Węgrzech. — „The Cleveland Tractor Co“ uzyskała koncesję na wybudowanie montowni traktorów w wolno-cłowej strefie portu w Csepel a to dla obsługi krajów wschodnio-europejskich.

W tym samym porcie montować będzie fa. „Ingersoll Cy“ pompy i kompresory.

Port Csepel leży nad Dunajem. A.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 29 sierpnia 1938 r. w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium (krajowe)	2392
Antymon (chiński)	1069
Cyna	4851
Cynk	336
Miedź elektrolityczna	1171
Miedź standard	1019
Ołów	365
Nikiel	4645
Srebro	66

W dniu 29 sierpnia r. b. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się jak wyżej podano; dla wszystkich metali notowano w tym dniu — tendencję spokojną. W porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi w dniu 11 sierpnia r. b. ceny wszystkich metali kształtowały się zniżkowo. Najwięcej spadł cynk o ok. 5%, miedź standard o ok. 3%, miedź elektrolityczna o ok. 2%, cynk o ok. 2% i srebro o ok. 1½%. Aluminium również spadło dość znacznie, pomimo iż kurs tego metalu oddawna nie podlegał wahaniom. Pozostałe metale bez zmiany. (G).

DIAMENTY TECHNICZNE

PROSZKI DIAMENTOWE,

STYKI WOLFRAMOWE,

PRZECIĄGADŁA SZTUCZNE

I DIAMENTOWE

dostarcza

Przemysł Wolframowy

WELNOWIEC, — ul. Piastów 12

Pierwsza Krajowa Wytwórnia
Okularów Ochronnych i Respiratorów

p. f. „GEWA”

Warszawa I. Graniczna 11
Telefon 543-53

Poleca po cenach fabrycznych okulary
ochronne i respiratory (maski ochronne)
dla celów przemysłowo-technicznych.

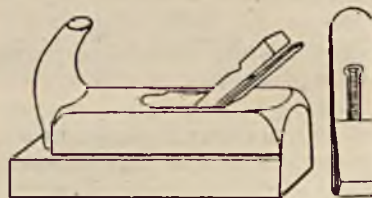

Udzielamy porad fachowych i wysyła-

my na żądanie katalogi bezpłatnie.

(60)

Stanisław Gajewski

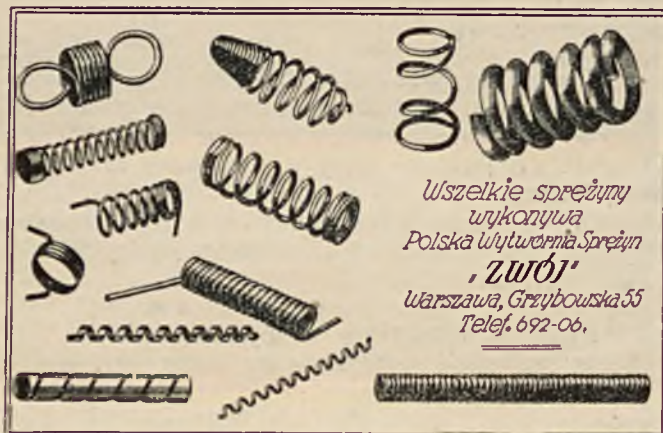

Skład
narzędzi
wszelkiego
rodzaju
i wyrobów
żelaznych

Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 5

Telefon Nr. 5.25-55, 5.25-66

(62)

Wszelkie sprężyny
wykonują
Polska Wytwórnia Sprężyn
„ZWÓJ”
Warszawa, Grzybowska 55
Telef. 692-06.

(65)

FABRYKA CHEMICZNA K. ZAWADZKI i S-ka

Warszawa, Mazowiecka 11.

Telef.: 633-29, 309-29 i 227-34.

ARTYKUŁY DO GALWANOTECHNIKI

WANNY z całkowitym
uzbrojeniem

KAPIELE GALWANICZNE

do:

ANODY niklowe (depo-
laryzowane) —
srebrne — kad-
mowe i inne

niklowania — chromowania
— kadmowania — srebrze-
nia — miedziowania — mo-
siądzowania — cynowania —
cynkowania — zlocenia

APARATY do masowej
galwanizacji

TARCZE FILCOWE DO SZLIFOWANIA ● PASTY DO POLERO-
WANIA METALI ORAZ WYROBÓW Z MAS PŁASTYCZNYCH.

(73)